

„ISTRA“ IZLAZI JEDAMPUT
MJESEČNO. — UREDNIŠTVO I
UPRAVA NALAZE SE U
BOŠKOVIČEVOJ ULICI BR. 20
PRIZEMNO LIJEVO
TELEFON BR. 5931

ISTRA

GLASILO ISTRANA U JUGOSLAVIJI

„Kad je pala crna tama
Njena j' duša pošla s nama“ (R. Katalinić-Jeretov.)

PRETPLATA: ZA CIJELU GO-
DINU 24 DIN — ZA POL GO-
DINE 12 DIN — ZA INOZEM-
STVO DVOSTRUKO. — ZA
AMERIKU 1 DOL. NA GODINU.
OGLASI SE RAČUNAJU
PO CIJENIKU.

GOD. II.

ZAGREB, DNE 27. VELJAČE 1930.

BROJ 2.

Dr. Matko Laginja

Dobri otac naš, svijetli ban hrvatski, Dr. Matko Laginja, leži već nekoliko dana teško bolestan, upravo u agoniji. K njegovom krevetu prilaze s najdubljim poštovanjem stari njegovi prijatelji. Samo Njegovo Veličanstvo, Kralj, poslao je svog izaslanika, da starog našeg oca u Njegovo ime pozdravi i zaželi mu zdravlje...

Dragi naš barba Mate bori se sa smrću. Brižni mi, jadni sirotići njegovi, za koje se toliko brinuo, ne možemo mu pomoći. Oh, da znade, s kolikom zebnjom pratimo tok njegove bolesti i s koliko ga se ljubavi sjećamo, moleći dobrog Boga, da nam ga ne oduzme. Ta kako bi mi mogli bez njega? On nas je da tako kažemo, duhovno rodio, on nas je postavio na noge, odgojio nas i stvorio od nas ljude. Evo već šezdeset godina, on je trajno među nama. I nijedan se, ama baš nijedan naš čin nije začeo i proveo, ni na političkom, ni na gospodarskom polju, kojemu on ne bi bio na čelu, vazda vođitelj i vazda brižan otac. I kadgod se je koji od nas našao u nevolji i zatrebao očinskog savjeta i pomoći, kuda će, na čija li da zakuca vrata, ako ne na vrata oca svog i prijatelja, dobrog barba Mate.

Danas smo svi, tužni i pobijeni, spuštenih glava, u duhu sakupljeni oko njegovog bolesničkog ležaja. Svi mu zahvaljujemo, svi ga molimo, neka nas ne zapusti, neka nas ne ostavi.

Molitva je naša dobrome Bogu za njegovo zdravlje toli žarka, toli živa, da čvrsto vjerujemo, e će biti uslišana. Dragi naš barba Mate ne će, ne smije još od nas poći. On nas je vidio u štali, u siromaštvu i duševnom i tjelesnom; on nas je vidio i vodio u naponu snage i bujanja narodnog života; on nas je vidio na veliki naš petak, kako posrćemo i padamo pod teškim bremenom križa; vidio nas je i bio razapet zajedno s nama.

Poživi nam ga, dobri Bože, poživi oca nam i roditelja, dragog barba Matu našeg!

Dr. Matko Laginja rodio se u Klani, podopćini drevnog Kastva, dana 10. kolovoza 1852. godine, te će prema tome za nekoliko mjeseci navršiti sedamdeset i osam godina. Gimnaziju je svršio na Rijeci, a pravne nauke na

sveučilištu u Zagrebu i u Grazu. Osim toga učio je na trgovačkoj visokoj školi u Trstu trgovačke znanosti, koje su mu kasnije u radu na ekonomskom pridižanju našeg siromašnog kmeta i te kako dobro dolazile.

Već za rana istakao se javnim radom. Kao djak već pjeva pjesme budnice, piše pripovijesti iz narodnoga života, iznosi povijest Kastva grada i drugih naših mjesta. Sabire narodno blago, istarske narodne pjesme i običaje i izdaje ih u posebnoj knjizi. — Službujući kod gradskog magistrata zagrebačkog stavlja se za vrijeme gladi u Istri 1880. godine na čelo sabirne akcije za pomoć siromašnim Istranima i njegova je nemala, ako ne i glavna zaslug, što je uspjeh bio iznad svakog očekivanja. »Zagrebački odbor za stradajuće Istrane«, kojemu je bio tajnikom u tili je čas sabrao nekoliko hiljada forinti i raspodijelio ih po svim kotarima gladne Istre.

Narodni naši neprijatelji znajući da će nas to lakše svladati i ušutkati zarobe li nas gospodarski bijahu upeli upravo u ono vrijeme sve sile, da materijalno upropaste grad Kastav i njegovu općinu, koja bijaše najotpornija naša kula. Zemaljska Giunta iz Poreča delegira u tu svrhu zloglasnog Cudera, koji je imao direktne upute od zemaljskog kapetana Dr. Amorosa, kako da pašuje i gazduje. Za nekoliko godina

općinska je imovina bila upropaštena, a Cuder dobiva od Amorosa povjerljivo pohvalno priznanje. Sva se istočna Istra digla na noge protestirajući i pod tim pritiskom carsko namjesništvo je moralo da Cudera odstrani i raspiše općinske izbore. Kastavci pozivaju mladoga Laginju, koji središe imovinu i općinske financije, živo uz to radeći u najstarijoj i najznamenitijoj potpornoj zadrugi istarskoj, u »Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri«.

Još ne bijaše ni doktorirao, kad ulazi u pokrajinski sabor u Poreču kao zastupnik. I otada, sav je njegov rad, u glavnom usmjeren onamo, da narod gospodarski pomogne. Osniva zadruge, gospodarska društva, vinarske konobe i na koncu »istarsku posujilnicu«, do nedavna (kad su je preklani fašisti raspustili!) najjači i najveći novčani zavod u Istri.

Otvorivši u Puli odvjetničku pisarnu sve se većma daje u službu malog čovjeka, zaduženog i izrabljivog istarskog kmeta. Nesebičnim svojim radom stiče neograničeno povjerenje puka, postaje »istarskim ocem«, u kom je nadimku rečeno sve! Već ga četrdeset godina hrvatski seljak nije nikad drukčije nazvao, nego »naš otac!« U njegovoj se pisarni, koja je bila jedna od najposjećenijih u Istri nije radilo za novac. Dobri naš barba Mate neka nam ne zamjeri, ako u ovom času otkrijemo jednu za današnje prilike upravo nepojmljivu stvar. On je kraj svoje sjajne kancelarije i zastupničkog položaja, zajedno s obitelji za čitavoga svoga života stradao. Njegovo očinsko sree nije moglo podnijeti, da njegov čovjek, njegov siromašni istarski kmet trpi i on je sebi otkidao, gdje bi god stigao, samo da pomogne bližnjega, svoga čovjeka.

Kako je radila njegova pisarna najbolje će osvijetliti ovaj događaj:

K njemu je došao seljak iz Juršića. Zadužen do grla, očajan je zavapio: »Spasi me, gospodine i oče moj, ako Boga znaš! Za tri dana ide mi zemlja na dražbu radi duga!«

Laginja se daje na posao. Onoga dana nije ni jeo. Cio je dan trčkarao od jedne oblasti do druge iz pisarne na sud, iz suda u pisarnu, slagao molbe, i utoke, rekurirao, pisao i upućivao. Na koncu pribavio čovjeku dugoročni zajam s neznatnim kamatnjakom i spasio mu djedovinu od očite propasti.

Svršivši sve, odahne i otpravi se ljaka kući.

A seljak ga na polasku ponizno upita:

»Dragi oče naš, što sam ti dužan za toliki trud?«

A Laginja će: »Imaš li što?«

»Nemam, gospodine dragi, ni šolda! U kući nisam imao ničega do par jaja i te sam vam donio. U Pulu sam došao pješice, a danas još nijesam ništa jeo. Ako ikako možete, dajte mi, gospodine, koju krajaru za vlak, da ne umrem od umora na putu...«

Laginja izvadi krunu i daje je seljaku...

Tako su izgledale »parnice« oca našeg barba Mate Laginje. A obitelj je bila brojna, činovnika i pisara mnogo, koje je valjalo platiti.

Promećući kroz ruke milijune narodne imovine on je ostajao puki siromah. I kao takav umire. Njegov je jedini cilj i glavna svrha njegova života blagostanje naroda i sreća Istre.

Poživi nam, Bože dobri, dragog oca, barba Matu Laginju.

Jugoslaveni u Istri

Priopćuje Prof. Vjekoslav Spinčić.

II.

Da su Jugoslaveni već u IX. stoljeću bili naseljeni u Istri, može se suditi i iz toga što piše tudin pisac anonim iz Salzburga, da je naime jedan od naše svete braće, Sv. Metod, propovijedao kršćansku vjeru i obavljao službu Božju također u Istri. Taj pisac piše to u nje povelji »povijesti preobraćenja Korutanaca«. Spominje također Istru kao onu zemlju u kojoj je sv. Metod naučao kršćansku vjeru i obavljao službu Božju. A to stalno nije činio među Latinima, koji su se već prije pokrstili po latinskim svećenicima, nego stalno među Slavenima, među kojima je on u opće živio i u vjerskom obziru radio — i to samo slavenskim jezikom.

Iza IX. stoljeća raširili su se Slaveni u Istri tako da su zauzimali veliku većinu cijele zemlje i svih njezinih stanovnika, dok su Latini stanovali samo u gradićima na zapadnoj obali i tu ne posve sami. Za tu tvrdnju imamo sjajan dokaz u spisu iz druge polovice XIII. stoljeća, u »Razvodu Istrijskim« iz godine 1275. Ja sam o njemu kratko pisao u svojim »Crticama«. Ali pošto te mnogima našima nisu dospjele u ruke, mislim, da neće biti na odmet, ako o njemu, u koliko se tiče naše narodnosti i našega opstanka u Istri, ovde koju rečem. »Razvod Istrijski« je spis, velik zapisnik zborovanja predstavnika gospode i naroda srednje i zapadne Istre, koji su imali zadaću da ustanove mede između pojedinih posjeda u zemlji. Na tom zborovanju bili su prisutni od gospode: Pazinski knez Albrecht, markiz Bilam zastupajući Ogleškoga patrijarku Rajmunda Podreku, biskup Picanški Dmitar, biskup Porečki Oton, opat Sv. Petra od Silbe Albert, gospodin Menart Sovinski i od Vrha, Semić, Gologorice i Krbna, te

druga razna gospoda iz Gorice, Vidma, Čabdada, Krmina i Ogleja. Narod su zastupali njegovi predstavnici: gospoda iz Pula, Pirana i Kopra; suci iz Labina, Plomina, Vodnjana, Motmorana, Buzeta, Oprtlja, Dvograda i Buja, župani iz Kršana, Šumbera, Barbana, Raktja, Svetvinčenta, Satlovreča, Draguča, Račica, i od drugud. Općine iz Pazinske Knežije zastupala su po dva župana. Osim navedenih predstavnika naroda i općina bilo je tu iz svake općine po više staraca i drugih »časnih muži«, koje se je saslušavalo kao svjedoke.

Nisu zborovali na jednom mjestu, nego danas ovdje, sutra onde, već prema tomu, gde su imali ustanoviti mede između pojedinih posjeda i gdje su u tom obziru opstojali sporovi. Svaki dan prije nego li su počeli zborovati išli su k sv. misi pomoliti se Bogu da pravedno odluče. Najprije je govorio predstavnik one stranke, koja se je tužila, da joj je druga stranka povrijedila mede. Onda je govorila ova druga stranka pak su se, ako je trebalo saslušali svjedoci. Voditelj rasprave bio je častnik iz Kozljaka Filip Macić. On je uređivao i kao tumač između gospode i naroda, pak je stalno poznavao sva tri jezika, koja su se tu rabila. Kad se je naime sporno pitanje raspravilo, onda se je vijećalo i odredilo kako imadu mede teći i koja će kazna zapasti one, koji se ne bi držali odluka. To što se je odredilo odmah se je pisalo u tri jezika: u latinskom, hrvatskom i njemačkom. Pisala su tri notara, jedan latinski, drugi hrvatski, treći njemački: »jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i rvačkim, a gospoda sebi sahraniše jezikom nemškim«. Njemački tekst pisao je gospodin Pernart iz Gorice, latinski gospodin Ivan iz Kormina, a hrvatski pop Mikula, kapelan gospodina kneza Pazinskoga i župnik u Gologorici te »očiti nodar oblašču svete rimske crkve«.

Jezik jednoga dijela naroda Istre zove se tu latinski, i tim pisalo se je razvod za Latine; tek u XVIII. stoljeću preveo ga je na talijanski javni bilježnik u Pazinu Josip Belašić.

Jezik drugoga dijela naroda pokrajine zove se hrvatski, »rvački«, i nikako drukčije, i bio je pisan za Hrvate. I pisao ga je Hrvat pop Mikula, koji je inače bio župnik u Gologorici, i kapelan kneza u Pazinu, i javni bilježnik. Hrvat bio je također onaj koji je bio duša kod svih tih rasprava Filip Macić, inače častnik kod gospoštije na Kozljaku. Hrvati-Jugoslaveni u Istri bili su u XIII. stoljeću tako uvaženi da se je njihovim jezikom javne stvari javno raspravljalo i njihovim jezikom javnopravne isprave pisale. A da su ju pretežno i glavno Hrvati nastavali, može se suditi po raznim okolnostima razvidnim iz samoga »Razvoda«.

U latinskom tekstu i u talijanskom prevodu mnoga su mjesta pisana samo hrvatskim nazivom, očito stoga jer latinski odnosno talijanski naziv nije ni opstojao. Tako: Semić, Sovinjak, Vrh Draguč, Račice, Gologorica, Zminj, Kašćerga, Šumber, Kršan, Kozljak, Cerov-

lje, Boljun, Rakalj. Naprotiv, u hrvatskom tekstu nema mjesta koje nebi imalo hrvatskoga naziva. Tako čitamo u hrvatskom tekstu samo: Benetke, Bneei, Mleci, Oglej, Čabdada, Vidma, Gorica, Kopar, Piran, Vodnjan, Pul, Pazin, Motovun, Grožnjan, Oprtlje, Mumlan, Blzet-Buzet, Pican, Gradišće, Barban, Labin, Plomin, Dvegrad, Završje i t. d.

U latinskom tekstu ima više hrvatskih riječi koje se nije ni prevadalo na latinski nego stavilo kako se ih je našlo. Tako: brest, kmeščina, zeleno drvo, hrvatinja staza, Nakosalbreg, Velibreg, Karbunski breg, Klišal breg, Mavrov breg, umolno brdo, Obesence brdo, Mali brežac, Nabrestovo brdce, Kraško, Goretin, Goretinje, Škalnica, Sičenica, Prelog, Puh, Zminjev dol, Trnovi lugi, Trnova lokva, Drenova rupa, Sergonjina stena, Stančica, Glibočica.

Obiteljska imena većine ljudi koji su prisustvovali pregledavanju meda nisu zabilježena. Kaže se samo o predstavnicima općina: gospodin, sudac, župan. Već suci bili su stalno samo naši, a riječ župan tako je naša da ne treba ni malo dvojiti o porijeklu onoga, koji se označuje tom riječi odnosno onih koje predstavlja. Suci iz Bala su i zabilježeni, jedan se je zvao Koradin drugi Rožević. Tako iz Oprtlja: suci Črnešić i Golić. Župana ima više kojih imena su zabilježena. Tako Momjanski župan Kablar, Zminjski župan Zagrić, Karbunski župan Konšić, Barbanski župan Boboš, a osim njega i Hreljac i Vivoda, Rakaljski župan Černul, župan Sovinjaka i Vrha Greža, a osim njega Zrnac i Zibrin. Iz Trviža zabilježena su imena Gržina i Grdina; iz Gračisca gospodin Stari Slivar i Petar Slovenjanin. Inače nam nije poznato iz Pazinske knežije nijedno ime od svih onih župana i staraca i časnih muži koji su kod toga zborovanja zastupali općine. Ali bili su župani, pa to je dovoljno za oznaku narodnosti onih koje su zastupali.

Nek bude još spomenuto, da su se mnogi odaslanici općina tečajem zborovanja pozivali na opstojanje »razvode« iz XI. i XII. stoljeća, ta na pr. Rakalj, Barban, Mumlan, Kaštelvener, Bule, Mrmlan, Grožnjan, Plomin, Labin, Satlovreč, Pula, Motvuran, Sovinjak, Vrh, Buzet, Motovun, Trviž. Svi ti razvodi bili su stalno pisani hrvatskim jezikom, kao što je bio pisan hrvatskim jezikom, i samo tim, jedan kasniji, naime razvod Mošćenice—Kozljak iz godine 1395.

Tako bili su pisani i »zakon grada Kastva«, i zakon kapitula Kastva, i zakon kapitula Lovran, i »Kronika« popa Andrije iz Kozljaka, i zakon Vrbanski, i zakon sv. Duha u Baški, i razne darovnice, oporuke, kupoprodajni ugovori, i napisi na erkva. A opstojali su i javni bilježnici koji su to sve pisali. A sve to ujedno dokazuje da su stanovnici Istre u zadnja stoljeća srednjega vijeka bili Hrvati Jugoslaveni.

Širite
„Istru“

FRANINA I JURINA

Franina: Si mi se donke vrnjuja s puta.

Jurina: Aj san, brate moj dragi, i nis niš trudan.

Franina: I veseja si, kako vidin, kako da si se za deset lit pomladija.

Jurina: Kako i ne bin kad vidin, kako se dica naša bude po svih kraji, po svih kuti.

Franina: Pravo da ti rečen i meni se srce širi od veselja, kad slušan glase, ča nan dolaze i štijem pisma, ča nan hi naši sirotiči šalju.

Jurina: A u kolikon smo strahu bili valje na početku, da su nas naša dica u ovih dest lit jur zabila i da nas ne te ni poznati.

Franina: Da, pak kad su nan valje na prvu našu besidu viknuli nikoji: kućo! i stili nan vrći mužarolu.

Jurina: Benj, grda nan je prela valje prve dane. Došli smo uvamo i počeli skupljati naše ljude, a bili smo priz beči, priz šolda u žepu i z mužarolon na usti.

Franina: Fala budi Bogu sada je jur bolje. Naša dica nisu nas pozabila, sva su nas pozdravila z raširenima rukami, i kako pišu, svaki misec komoć čekaju da nas čuju.

Jurina: Je je! Vidiš danas mi je jopeta doša cija paket pismi od naše dice iz svih kraji i sva nas mole neka bimo njin došli u hižu ne samo svaki misec, nego svaku nedilju i ko je mo guće magari svaki dan.

Franina: Da, pak ča ti misliš, kako bimo učinili? Da počnemo predikati svaku šetemanu jedan bot, eli da i dalje ustanemo uvako kako i dosada samo jedanbot na misec.

Jurina: Znaš ča ču ti reći: Ja bin bija zato, da gremo h našoj dici svaku nedilju u goste i to ne samo ovako na promahe u samoj košulji, nego da smo lipo obučeni, da njin nosimo lipe slike iz naše drage domovine i da njin čuda, čuda pripovidamo svega ča je novega doli poli naših u Istriji, a nesamo uva ko na dvi harte.

Franina: Da, da, pak da se uglase svaki bot i naše dvi dobre žene Luca i

Mara, da i njih čujemo na gušće, a ne samo ovako svaki drugi — treći misec jedan bot.

Jurina: A uni naši malići, Tvoj Franić i moj Jurić zašto se ne bi i oni ujavili kakov bot na veselje naše dobre dičice i naših unučići ovuda?

Franina: Imaš pravo zašto ne bi? To bi bila ne mala potriba, nego...

Jurina: Ča nego?

Franina: ...nego beči ni. Lita slaba šoldi malo...

Jurina: Ti nesrični šoldo nikad ga ni dosta.

Franina: A ne bi se kako moglo po moći?

Jurina: Tako da nan sva naša dica plate put po želiznici. To čuda gušta i mi smo za te Bojže vijače svaki misec jedanbot, čuda platili. Znaš koliki su nan još danas dužni za naše vijače od starega lista. Osamnajst miljari dinari! Si čuja: osamnajst miljari.

Franina: To je čuda beči. A kad pomislin, da je to tako malo za svakega Dvanajst dinari. Da nan tih dvanajst dinari, ča su nan hi dužni dati, svaki valje pošalje bimo lipo mogli pojti za jedan korak naprid.

Jurina: To će reći, da bimo se mogli liplje i bolje ubući nego do sada. Imali bimo čuda novitali punu torbu lipih pismic, ča nan hi svaki dan naša dobra dica šalju iz svih kraji. I slik i štoriji i svega pomalo.

Franina: Ča ćeš to ti ni neimaština nego linost. Svaki uni nemarni i lini si misli: a ča će tih mojih dvanajst dinari pomoći? Niš! Bolje da gren popiti mižolić, da se ukripin. A naši stari, kad su živili tolika i tolika lita za ti moći zdurati i priz mene kakov misec

Jurina: Takovi ljudi su niškorišti. Oni su krivi, da mi i po ovoj zimi gremo na promahe u samoj košulji na d harte, a mogli bimo i na četiri i na šest, da nisu oni tako nemarni.

Franina: I da ni unih drugih poštenih, ča nan pomalo plačaju naša putovanja, mi bimo bili vred počeli hođiti i priz brageš...

Noć

Srebrni mjesečev trak

Sa stotinu priča protkiva mrak,

A more ih sluša:

Sa stotinu duša

Mrtvih u dubini

Velje i silno na mjesečini.

A s kraja pjesma tužna se glasi

Ko da se vjera i nada već gasi...

...Mjesec i more, i svuda čari —

Uskoci stari

Dižu se moćni

I kroz mir noćni

Čuješ im glas,

U njem je živa vjera u spas.

Pamte ga ljudi

Na rodjenoj grudi

Bez doma, bez erkve, bez hljeba:

Vjerovat treba!

Medveja, u Liburniji, ljeti 1924.

Rik. Katalinić-Jeretov.

ŠTA JE NOVO U ISTRI?

Mesar iz Pazina sudionik krađe volova. Mi smo se već u zadnjem broju pozabavili žalosnom jednom pojavom, koja se posljednjih godina u Istri silno raširila. A to je krađa stoke. Kao razlog naveli smo teško gospodarsko stanje. Ali smo odmah ujedno, kao dobri poznavaoi prilika, kraja i naroda, istakli, da naš narod ne bi tako i toliko griješio i krao, kad ne bi imao gradskih podstrekača i pomagača. Naša je pretpostavka bila točna: po svim gradićima ima nesavjesnih mesara, koji našeg siromašnog i zaostalog čovjeka direktno potiču na krađu. Oni ga dočekuju pred gradom, oduzimaju od njega blago za bagatelnu cijenu, da ga kasnije u gradu prodadu za skupe pare. Obrazom i poštenjem našeg zapuštenog seljaka zgrću oni pare, a njega kvare i stvaraju od njega zlikovca.

Ovih je dana provedena u Pazinu, u staji mesara Srećka Gržetića, (koji danas dakako pozdravlja alla romana i zove se Felice Ghersetti), nenadana pretraga i tom su zgodom pronadani rogovi jednoga vola, koga bijaše par dana prije ubio, a koji je bio ukraden, kako se po znaku na rogovima ustanovilo, čak u Portulama, nekom Andriji Vižintinu.

Mesar Gržetić (Ghersetti!) pobjegao je i nije još pronadeno, ali su zato uhvaćeni njegovi ortaci neki Karlo Tausel i Vjekoslav Ferenčić, nazvan »Rošoline« koji su priznali, da su u toku 1923. godine doveli u Gržetićevo štalu blizu sto ukradenih volova.

Teška nesreća u karpanskom rudniku kraj Labina. Dne 5. o. mj. desila se u karpanskom ugljenokopu teška nesreća, kojoj su pala žrtvom naša dva čovjeka, koji tamo kopajući duboko pod zemljom crni ugljen, zaslužuju svagdanji kruh. Toga su jutra, duboko u utrobi zemlje kidali krampima erne komade ugljena naći radnici Miculjan i Batelić. Oko osam i po sati najednom se začuo strašan prasak. Čitava se je jedna stijena survala na njih i pokopala njihova tjelesa. Mukli štropot i očajnički vrisak upozorili su ostale rudare, koji su odmah dohrlili iz svih ostalih rovova na mjesto nesreće. Slabe su njihove svjetiljke rasvjetljivale samo ogromnu gromadu kamenja, zemlje i ugljena, pod kojim su ležala prignječena tjelesa njihovih dvaju mrtvih drugova.

U četvrtak 7. o. mj. priredeno je žrtvama u Labinu veliki sprovod. Njihove su obitelji dobile od puljskoga prefekta svaka po 250 lira i time je stvar završena. Težak je život naših Labinaca.

Zbog važnih razloga, koje ne možemo ovdje iznesti, morali smo neke najnovije, a veoma zanimive vijesti iz Istre, za ovaj put u zadnji čas izostaviti. Molimo čitatelje, da nam oprostite. Drugi put ćemo nastojati biti opširniji.

Naša pisma

Kako nam iz Kastva javljaju i drugom je našem lavu, dičnom starini Vjekoslavu Spinčeviću, zdravlje u opasnosti. Ne krene li na bolje tamo bi se mogla dogoditi katastrofa. Prijatelji su se požurili da mu omoguće boravak negdje na jugu uz more. Nek nam vrlog borca čuva dobri Bog!

Martin Sergo iz sela Rahoveci kraj Baderne. Živo ga se još danas sjećam. Bio sam još malo dječak, mislim u prvoj ili drugoj gimnaziji. Kad sam o Božiću skočio na male praznike iz Pazina kući, posjetio me, mene malog još derana, krupan seljački momak, visok ko gora, snažan i garav.

»Ki je to, mamo?« pitao sam šaptom majku.

»Martin Sergov iz Rahoveci«.

Momak se sjeo kraj mene, molio me da mu pokažem knjige i da mu pričam o »našim« studentima, »našim« profesorima i »našim« prvacima. A ja sam — sam još sasvim neupućen u naredni naš pokret — drobio svega i svačega, dok je on pažljivo listao po mojim knjigama i bilježnicama.

»Vadi se, sinko moj, vadi, da nam budeš jedanbot na diku, našoj Baderni, svoj našoj Poreštini i cijeloj našoj brižnoj Istri«, rekao mi je na odlasku. Prebacio je sukneni prsluk preko ruke i otišao...

»A zašto je doša Martin Sergov jušto h meni, mamo?« pitao sam kasnije ja majku.

»Zašto? Znaš kakovi su Rahoveci. Svi su oni za »naše«. Veliki Slavinci! I jako se vesele, kad vide, da »naša« stvar gre na bolje. A ti si, vidiš »naš« studente, greš u »našu«, hrvatsku, školu i sutra, priko sutra biš moga našin brižnin kmetom učiniti čuda dobra«, upućivala me majka. »Zato te i gledaju tako, kako zlato u harti, zato je i doša Martin, da te vidi, sinko!«

Od tada je minulo dvadesetak godina. Martina Serga nijesam kasnije vidio. Negdje za rata kad sam — kao vojnik — došao u moju Badernu na dopust, sreo sam mu starog oca i pitao za njega. Pokazao mi je njegovo pismo, koje mu je upravo tog dana bio pisao. Bio je u marini šacioniran negdje u Boki Kotorskoj. Kasnije sam čuo da je stradao i bio zatvoren kao jedan od kolovoda mornaričke pobune u Boci. Razumio sam. Ta poznavao sam Martina Serga, vrlog narodnjaka i korjenita Slavena, iako sasvim obična jedva malo pismena kmeta...

Ovih mi je dana netko javio nje govnu adresu. Iselio se poput mnogih tisuća i on iz svoje drage Istre, ostavio lijepe Rahovece i još ljepšu Badernu i sada se nalazi u Adolfovcu kraj Osijeka. Požurio sam se, da mu pišem. Ta to mi je sveta dužnost. »Istra« valja da okupi svakoga, pa kako ne bi Martina Serga. Poslao sam mu nekoliko primjeraka »Istre« i zbirku badernskih pripovijesti »Kad se užge mlada krv...«, da vidi u njima i svoje Rahovece.

Za par sam dana dobio ovo pismo (koje sam smatrao potrebnim popratiti gornjim uvodom):

»Dragi gospodin Erneste! Duše mi moje, radije sam primio Vaše pismo nego najdragocijenije blago. Vi znate, da sam bio prijatelj Vaših roditelja, a znate i koliko sam poštivao sve naše dake, koji su polazili više škole, jer mi se činilo, da u njima vidim spas naše drage Istre. Mislim da se sjećate (o sjećam se sjećam!) kako sam svakog puta došao odmah k vama, kada ste dolazili kući na dopust iz škole, jer sam htio čuti, kako napredujete Vi i naša stvar narodna.

Od sreća Vam hvalim na knjizi i na »Istri«, a i na dragom Vašem pismu, koje sam nebrojeno puta opet i opet čitao. Kad je listonoša donio u moju kuću paket knjiga, koji ste mi poslao svi su moji Istrijanci dohrlili k meni, da vide što ste nam to poslali iz Zagreba. Dugo smo i dugo razgovarali sjećajući se naše drage domovine, a dok smo čitali Vaše pismo i lijepu našu »Istru« svi smo plakali. Imamo dakle svoje novine i ne možemo Vam opisati, kako smo rad toga sretni.

A sada da Vam opišemo kako živimo. Imade nas ovdje čitava jedna kolonija Istrana, 27 obitelji. Zemlju smo dobili od agrarne reforme. Četrnaest naših obitelji sagradismo si već i kućice, ostali još nijesu stigli. Od Istrana sam prvi naseljenik bio ja, a kasnije su drugi lagano pridolazili i oko mene se okupljali. Danas živimo svi u ljubavi i slozi poput braće, međusobno se pomažemo i poštujemo. Na političke se vlasti ne možemo potužiti.

Ovdje smo sami seljaci i siromašni kmeti. Nemamo nigdje u blizini nijednog našeg istaknutijeg čovjeka na koga bi se mogli obratiti u potrebi za savjet. Jedan naš inteligenat na pr. u Osijeku bio bio nam krvavo potreban, da nam bude na čelu, upućuje nas i bude nam na pomoć u svakoj potrebi. Željeli ste da vam saopćimo imena svih naših Istrana, koji su ovdje naseljeni. To su ovi: Iz Baderne: Martin, Anton i Josip Sergo, te Martin Morgantić; iz Svetoga Lovreča: Pave Šimetić i Šimo Matošević; iz Kanfanara: Ivan Dujmović, Ivan Pauletić, Miho Červar, te Martin, Gašpar i Anton Rabar; iz Kringe: Ivan Jelovac, Tomo Terlević, te Ivan i Pavao Moferdin; iz Tinjana: Ivan Krizmanić i Liberat Turčinović; iz Sv. Petra u Šumi: Antun Petrović; iz Buzeta: Ivan Grbavčić; iz Barbana: Ivan Kolić; iz Pule: Karlo Verbanac; iz Zminja: Anton Maretić, Mato Frančula, Franjo Medančić i Jozo Rupčić; iz Berma: Anton Bernat.

Želimo Vam svaku sreću i napredak i bratski Vas pozdravljamo...

Malo imade mjesta u Jugoslaviji, koja bi bila s tolikim oduševljenjem pozdravila izlaženje naše »Istre«, kako je to učinila mala Makarska i dični njeni Makarani. Nego čujmo, što nam

piše vrijedni naš prijatelj, sudija u Makarskoj, gosp. Dr. Rosić, koji je uz pomoć gosp. Ante Antunovića sakupio »Istri« pedesetpet pretplatnika. Ističemo kao naročitu okolnost, da gosp. Dr. Rosić nije Istranin, nego Šumadinac, što njegovom požrtvovnom i patriotskom radu daje još veću vrijednost. — Njegovo pismo glasi:

Znao sam, da je nacionalna svest ovdašnje inteligencije neobično razvijena; ali nikako nisam mogao verovati, da i prosti narod, pa čak i oni, koji ne znaju čitati ni pisati osećaju u tolikoj meri za potlačenom jugosl. Istrom! Na moju veliku radost lično sam se uverio da smo svi mi skupa, počev od najprostijeg težaka, pa do najvećeg gospodina spremni, da se u danom momentu žrtvujemo za najmanji deo nar. tela.

Mala i simpatična Makarska, sa svojih 2000 siromašnih stanovnika, najlepšom plažom u Primorju, zdravim podnebljem i božanstvenom okolinom, dala je dokaza, koliko saučestvuje u bolu zarobljene braće.

Čim je u Makarsku stigla prva pošiljka od 50 kom. »Istre« rodoljubivi Makarani sa najvećim zadovoljstvom pročitali su novi list, koji iznosi, veliča i čuva od zaborava herojske podvige zarobljene braće.

Kad je brat Ante Antunović, kome ovim putem odajem naročitu hvalu, bio od mene umoljen, da skuplja pretplatu, za nekoliko časova skupio je 55 pretplatnika, među kojima i dvojicu, koji ne znaju čitati.

Ja, kao Jugoslaven iz Šumadije zahvaljujem u ime »Istre« Jugoslavenima iz Makarske, na patriotskom odzivu i molim ih, da i u buduće žrtvuju po koji obol za porobljenu braću.

Živio nam vrli prijatelj Dr. Rosić, živjeli vrijedni Makarani. Dok je ovakvih rodoljuba Istra naša ne će biti napuštena.

U drugom jednom kutu prostrane naše Jugoslavije sasvim na protivnoj strani rodoljubive Makarske, u sreću Hrvatskog Zagorja, Zlataru, imali smo samo jednog jedinog pretplatnika koji ne želi da mu iznosimo ime. No taj je znao što mu je dužnost. Dne 4. o. m. na oproštajnoj večeri prigodom odlaska tamošnjeg liječnika g. Dra Švarića bio je i on prisutan. Nije zaboravio da se u jednoj nazdravici sjeti mučenice Istre, te svih boli, patnja i progona, kojima je izvržena ona i mi nesretna njena djeca rasijana širom Jugoslavije. Riječi su njegove pale na plodno tlo. Odmah iza nazdravice gosp. Dr. Švarić koji je veliki prijatelj Istre i Istrana, predložio je, da se među prisutnima nešto i za nas sabere, pa je sabrana lijepa svota od 400.— Din. Povrh toga imademo danas u Zlataru trideset novih pretplatnika. Gosp. Dr. Švariću, koji je u Zlataru bio izvanredno obljubljen, jer je mnogo radio i na kulturnom i socijalnom polju (bio je dugogodišnji starosta Hrvatskog Sokola i

tajnik gospojinskog društva!) neka je ovim putem izrečena naša najdublja zahvalnost, na umjesnom i svake hvale vrijednom predlogu. Uvjereni smo, da će se i na svom novom mjestu (u Brodu na Savi), svakom prilikom zauzimati za nas i za našu braću pod Italijom.

Sa slavnog Kosova poslano nam je 540.— Din, koje je sabrao naš tamošnji brat Josip Hekić, što za »Istru« što za humanitarni fond Vlad. Gortana. On nam piše:

»Šaljem Vam 540.— Din, koje su darovali rodoljubi iz Prištine i Skoplja. Sve sam njih upoznao s tragedijom naše Istre i zarobljene naše braće. Svaki je htio da dobije po jednu sliku narodnoga mučenika Vladimira Gortana, govoreći mi: Nije junak umro. On je sada tek oživio u našim dušama. Kad ne bi, mladan, bio dao svoj život za ideju Jugoslavije, mi na historijskom Kosovu ne bi bili nikad znali za njega i za strašne patnje naše braće pod Italijom, koja žrtvuje sve, pa i mlade živote, iz ljubavi do nas. Pa zašto da i mi ne žrtvujemo po nešto za tu dobru i junačku istarsku braću.

Darovali su: **Po 20.— Din:** Vladimir Jovanović, špediter; Sava Stojanović, predsjednik opštine Priština; Ostrivoje Frtunić, advokat; Sava Nedeljković, trgovac; Prištinska banka; **Po 10.— Din:** Mirko Samačić, knjigovoda Žitne zadruga; Milinko Dapić, blagajnik; Ljubomir Lazarević, učitelj; Bernard Jerić, zemljodjelac i stolar; Josip Paulin, zemljodjelac i kolar; Dušan Gulanović, kmet; Velimir Savić, veletrgovac i veleposj.; Ljubomir Bukumirović, apotekar; Ivan Tasić i Srbino-
vić, trgovci; Ilija Patapov, upravit. poljoprivr. stanice; Aleksandar Protić, trgovac; Bora Topalović, knjižar; Aca Milanović, blagajnik kreditne banke; Drag. L. Katić, knjigovoda kred. banke; Cveja Pošendić, trgovac; Špira Karakušević, časovničar; Kosta Baljazić, mesar; M. Kijametović, nadzornik osnovnih škola. **Po Din 5.—:** Svetozar i Filip Ninčić, trgovci; Jovan T. Kostić, knjižar; Zafir Jorgić, trgovac; Braća Ninčić, trgovci. Svi iz Kosova.

Nadalje su darovali **po Din 10.—:** Baso Saletić, upravnik Saveza agrarnih zajednica; M. Malenica, blagajnik istog saveza; Metode Vučković, blagajnik Privredne banke, te Dušan Marković, marveni lekar; svi iz grada Skoplja.

Tučepi kraj Makarske. 26. januara održao je upravitelj osnovne škole g. Petar Stojković predavanje o Sv. Savi. Školska dvorana bila je dupkom puna naroda. Predavanje je pažljivo saslušano i popraćeno oduševljenim poklicima Kralju i Jugoslaviji. Tom su se zgodom sjetili prisutnici i naše drage Istre, pa su sabrali za fond Vladimira Gortana 188.— Din, koje su odaslali Jugoslavenskoj Matici u Split. Vrijednim Tučepljanima, neka je naša iskrena zahvalnost.

Iz Amerike smo primili ovo pismo, koje rado objelodanjujemo:

Veleštovano uredništvo!

Umolila bi Vas, da bi izvoljeli uvrstiti u naš omiljeni list slijedeće:

»Nepoznajući sadanji boravak i u opće učiteljstvo štov. gosp. Matetića, mog dobrog, nezaboravnog učitelja pučke škole i one za dalju naobrazbu (u Opatiji), to ga eto ovim putem iz daleke ove zemlje gdje me udes bacio, najljepše pozdravljam i izrazujem mu vječitu svoju zahvalnost i harnost.

Vidošićeva Mary
Hoboken, N. J. Sjed. Američke države.

Zahvaljujući Vam na ustupljenom prostoru bilježim

uz poštovanje
V. M.

Hvalevrijedni primjeri rodoljubnih dalmatinskih općina. Poznavajući patriotsko raspoloženje dalmatinskih općina mi smo poslali svakoj pojedinoj općini u Dalmaciji po jedan primjerak naše »Istre« sa zamolbom, da se na nju pretplate. Od poslanih stotinjak primjeraka, vratili su nam »Istru« samo općine Split, Cavtat, Prčanj, Ercenovi, Vodice i Smilčić. Sve su druge općine list zadržale i pretplatile ne po jedan nego po više komada. — Slavna općina dubrovačka poslala nam je 300.— Din u fond, s toplom čestitkom i željom, da uspijemo. — Općina Rab pretplatila je sve osnovne škole svoga područja na naš list. Općina Sinj glavare svih svojih podopćina, Korčula naručila je 5 primjeraka, i tako redom sve općine dične naše Dalmacije. Svaka nam je od njih pretplaćujući list zaželila mnogo sreće i uspjeha. Ali najdirljivije je svakako pismo male općine Priko — Poljica, koja kaže: »Na Vašu okružnicu od 11. decembra prošle godine, čast nam je prije svega naglasiti, da nikad još nijesmo tako bitko oćutili pomanjkanje novčanih sredstava, kao u ovoj prigodi, kad bi htjeli, da Vas pripomognemo kao što zaslužuje Vaš plemeniti cilj. Ova se općina naime nalazi u strašnoj ekonomskoj krizi...

...Uslijed ovih žalosnih okolnosti ne možemo da pretplatimo ovu općinu nego na samih 5 primjeraka Vašeg lista. Ali netom se ekonomske prilike ove općine budu sanirale, uvjeravamo Vas, da ćemo vaš patriotski pothvat najizdašnije poduprijeti.

Želeći Vam najbolji uspjeh u poma-ganju naše istarske braće izrazujemo Vam svoje odlično poštovanje.

Općina Poljica.

Ovo su riječi poljičkih rodoljuba kakove se rijetko čuju. Neka ugledna općina poljička bude uvjerena, da su u sreću svakog našeg čovjeka i s ove i s one strane granice duboko odjeknule. Općina nam je poljička dala mnogo, vrlo mnogo: dala nam je mnogo vjere da nas braća ne zaboravljaju. Hvala im! A hvala i svim ostalim općinama dične Istrine posestrime Dalmacije, koja je u divovskoj borbi proti zajedničkom stoljetnom dušmaninu sa zapada bila sretnije sudbine, nego li naša sirotica Istra.

Daleko tamo u Južnoj Africi na krajnjem njenom rtu živi također nekoliko naših Istrana. Njihovo se naselje zove Slavia Farm, a u neposrednoj je blizini Pretorie u Transvaalu, gradu poznatom iz vremena burskoga rata. I odanle nam je stiglo jedno pismo, koje nam piše brat naš Cresanin Dinko Anelić. On kaže: »Želim vam javiti, da sam primio vaših par brojeva »Istre«. Tako ja vam šaljem pretplatu za našu milu »Istru«, kojoj želim lepi napredak. Ovde nas je malo Istrani. Na žalost više mislimo na to, kako da naskupimo što više zlata, nego li na našu dragu domovinu: ali svejedno je ne mislimo nikad pozabiti. Ostajem s pozdravom Vaš Dinko Anelić iz otoka Cresa.

Uzvrćući pozdrave dragom našem Aneliću i svoj ostaloj braći u Transvaalu, molimo ga, da nam se još kada opširnije javi.

—O—

RAZNE VIJESTI

SKUPŠTINE NAŠIH DRUŠTAVA.

Prosvj. i potporno društvo »Istra« u Zagrebu, najjače naše emigrantsko društvo održalo je dne 2. veljače svoju godišnju glavnu skupštinu u prostorijama »Kola« na Aleksandrovoj trgu Dvorana Kola bila je dupkom puna ne samo Istrana i njihovih bližih prijatelja, nego i ostale patriotske zagrebačke javnosti, koja se u posljednje vrijeme sve to većma zanima za sudbinu Istre i Istrana.

Dr. Ivo Ražem, koji je već nekoliko godina predsjednik društva pozdravio je prisutne lijepim govorom i dirljivo, kako to samo on umije, prikazao naše sastanke i skupštine nekada u slobodnoj Istri, te naš položaj u Zagrebu i u Jugoslaviji, u kojoj se mi ne smatramo strancima i došljacima, nego slobodnom i ravnopravnom braćom. Apelirao je ujedno na ovdješnju javnost, napose na stare naše prijatelje Zagrebčane, neka bi i u buduće susretali svakog našeg čovjeka s povjerenjem, išli mi na ruku pa ga materijalno i moralno u potrebama njegovim pomogli, da mu ublaže tako patnje i stradanja, koja je podnosio i podnosi samo zato, što je priznao da je i on sin velike majke Slavije.

Nakon toga otvarajući skupštinu predlaže, da se odašalje Njeg. Vel. Kralju Aleksandru pozdravna brzojavka. Oduševljeni pljesak, koji je popratio taj predlog najbolje svjedoči o dubokoj odanosti svih Istrana, nalazili se oni okraj ili onkraj granice, prema uzvišenoj osobi Njeg. Veličanstva narodnog našeg Kralja, u koga i danas, kao vazda dosad, gledaju s punim puzdanjem tvrdo vjerujući, da će i znati i htjeti donijeti sirotici Istri ono, što i ona i svi mi od njega očekujemo...

Brzojav upravljen Njeg. Veličanstvu glasi:

»Istrani, Jugoslaveni, građani Zagreba, sakupljeni povodom godišnjeg zbora Prosvj. i potp. društva »Istra«

u nepokolebivoj vjernosti i vječnoj odanosti pozdravljaju svoga gospodara, Njegovo Veličanstvo Kralja Aleksandra, vladara Velike i sretne Jugoslavije».

Na zboru sakupljeni Istrani, ne zaboravljajući ni svojih nekadašnjih voda i prvaka, prema kojima će dok budu živjeli, osjećati najdublju zahvalnost, upravnili su i njima iskrene pozdrave i izraze sinovske odanosti. Brzojavilo se: Prof. Vjek. Spinčiću, Dr. Matku Laginji, Dru Dinku Trinajstiću, Rik. Katalinić-Jeretovu, Viktoru Car-Eminu, te Dr. Stangeru.

Nakon toga pročitao je g. Ante Rojnić tajnički izvještaj, u kom je oertao djelovanje društva »Istre« u prošloj godini. Prikazuje suradnju društva pri osnivanju Lige emigrantskih društava kao vrhovnog foruma svih jugoslavenskih iseljenika iz Istre, Trsta i Goričke. Sjedište je Lige u Ljubljani. Govori o osnivanju pjevačkog zbora, koji ima da gaji i širi istarsku pučku popjevu; spominje pokretanje lista »Istra«, koju izdaje konzorcij sastavljen od petorice najuglednijih zagrebačkih Istrana; iznosi potpurnu djelatnost društva, koje je podijelilo siromašnijim članovima nebrojeno potpora i zajmova, brinući se oko njihova namještenja, izdavajući im potrebna uvjerenja i t. d. — Spominje se zatim tragedije petorice mučenika Gortana i drugova, tragedije, koja je duboko potresla ne samo svakog Istranina i Slavena, nego i sav kulturni svijet, koji je s gnjušanjem osudio takove metode odnarođivanja.

Kad je izvjestitelj spomenuo tragediju Gortana i drugova prolomio se dvoranom neopisivi krik protesta, koji se nikako nijesu mogli stišati. Izvješćujući zatim o osnutku Humanitarnog fonda Vlad. Gortana za podupiranje istarskih bjegunaca, u koji je dosad unišlo preko 35.000.— Din, završuje svoj govor zahvaljujući svima, koji su društvu pomagali, pa šalje pozdrave svojoj našoj jadnoj braći preko Snježnika i Učke, pozdrav sućuti i bola, pozdrav vjere i nade.

Iza toga čita blagajnik Božo Semečić blagajnički izvještaj, naglasujući da je društvo moglo zato tako dobro uspijevati, što je bilo izdašno poduprto od mnogih dobrotvora iz svih krajeva Jugoslavije. Pošto je pročitao još izvještaj nadzornog odbora, skupština je starom odboru dala odrješnicu i prešla na biranje novog odbora. U novi su odbor ušla u glavnom lica iz starog odbora. Predsjednikom je i opet Dr. Ivo Ražem. Dosadašnji blagajnik Božo Semečić sada je treći potpredsjednik. Tajnik je Ive Mihovilović, a njegov zamjenik Ante Cerovac. Blagajnik je Nikola Velčić, a blag. zamjenik Ante Slipčević. Ujedno je ušao u odbor glazbenik Ivan Matetić, pokretač i voda novoosnovanog pjevačkog zbora. Od novih su lica ušli u odbor još i književnik Bogomir Magajna, sveuč. profesor Dr. Srećko Culja, liječnik Dr. Tomo Franković, te Josip Sirotić i Viktor Jurčić.

GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA PROSVJETNOG I POTPORNOG DRUŠTVA »ISTRA« U NOVOM SADU.

Prosvjetno i potporno društvo »Istra« u Novom Sadu održalo je dne 2. februara o. g. svoju II. glavnu skupštinu, koja je od članova bila dobro posjećena. Skupštinu je oko 17 sati otvorio predsjednik gosp. Ante Mohorović, koji je pozdravivši prisutne lijepim govorom, predložio, da se sa skupštine pošalje Nj. V. Kralju brzojavni pozdrav ovog sadržaja:

»Sakupljeni članovi Prosvjetnog i Potpornog Društva »Istra« u Novom Sadu sa svog godišnjeg zbora podnose uvjerenje svome Kralju o podaničkoj odanosti sa željama, da Bog poživi našeg herojskog Kralja Aleksandra I. i Njegov Svetli Dom«.

što skupština s burnim usklikima »Živio naš Kralj«, »Živila Jugoslavija« jednodušno prihvaća. U svom daljnjem govoru predsjednik poziva prisutne, da pažljivo saslušaju sve izvještaje, te da na koncu dadu svoje mišljenje o dosadašnjem radu uprave i podnesu svoje želje o budućem društvenom radu. Dobiva riječ tajnik g. Ljudevit Juričić, koji u početku svog izvještaja, iznosi ukratko historijat društva od dana osnivanja do danas, zašto je društvo osnovano i koji mu je cilj. O radu same uprave spominje, da je društvo svojim članovima izlazilo uvijek u susret i bilo uvijek pri ruci, gdje god se za to ukazala potreba. Tokom lanjske godine učinilo je društvo svojim članovima veliki broj raznovrsnih molbi kao na pr. za sticanje državljanstva Kraljevine Jugoslavije, zavičajnog prava, i t. d. Posredovalo je pri namještenjima i više njih zaposlilo. Siromašnim i nezaposlenim članovima izdata je nekoliko puta i novčana pripomoć iz skromnih društvenih sredstava, a među ovima bilo je i takovih, koji nijesu bili članovi »Istre«, ali su dokazali, da su izbjeglice iz Istre. I na kulturno-prosvjetnom polju postiglo je društvo lijep uspjeh. Uz pripomoć samih članova kao i Narodne Odbrane iz Beograda, Jugoslavenske Matice, Split, Matice Srpske, Novisad i drugih, osnovalo je društvo malu biblioteku, pa se svima, koji su tome doprinijeli, srdačno zahvaljuje. Govoreći o pokretanju našeg glasila u Zagrebu, »Istra«, koje se jedino bavi isključivo istarskim pitanjima, koji se tiču nas, izbjeglica, kao i braće, koja oštadoše onkraj granica, da i nadalje vuku teški jaram nesnošljivog ropstva, poziva prisutne, da se svi pretplate na list, te da ne bi smjelo biti nijednog Istranina, koji ne bi bio pretplatnik naše »Istre«.

Izvještavajući skupštinu o osnivanju Lige Emigrantskih društava iz Julijske Krajine u Jugoslaviji, govori o potrebi i zadatku iste te spominje svoj put u Zagreb i sastanak s predstavnicima bratskog društva »Istre« u Zagrebu. Govori o akciji, koju su pokrenuli naši u Zagrebu, da se prikupe svi podaci naših ljudi, živućih na teritoriju Jugoslavije, da se tako izradi točna statistika i evidencija o našim ljudima i da se javnost obavijesti koliko se naro-

da iselilo iz Jul. Krajine od dana talijanske okupacije do danas, da se stvori jedan katastar i vodi briga o moralnim i materijalnim interesima sviju nas, koje je sudbina amo dovela. Spominje, da je uprava već dobila potrebne tiskalice iz Zagreba, te da će se sa radom započeti odmah iza glavne skupštine.

O radu same uprave spominje, da je društvo tokom minule godine poslalo i primilo preko 150 raznih dopisa. Prilikom smrti predsjednika Narodne Odbrane pok. Stepe Stepanovića, poslalo je društvo istoj svoje brzojavno saučesće (Skupština kliče »Slava Stepi Stepanoviću«). Čita dopis našeg odličnog rodoljuba i prvaka narodnog, prof. Vjekoslava Spinčića, kao odgovor na našu brzojavnu čestitku prilikom njegovog rođendana, koji glasi: »Odličnom društvu »Istra« u Novom Sadu najljepše se zahvaljujem na čestiteci i želim mu da napreduje, dok ne svane zora slobode pokrajini Istri, (što skupština s usklikima »Živio naš narodni vođa«, prihvaća). Govoreći tako o radu uprave, poziva članove, da redovno uplaćuju mjesečnu članarinu, da bi društvo moglo i u buduću postojati i raditi u korist svojih članova. Na koncu svog izvještaja podsjeća skupštinu na krvave i žalosne događaje, koji su se nedavno odigrali u zarobljenoj i nesretnoj Istri. Govori o mučeničkoj smrti pokojnog Vladimira Gortana, koji je na talijanski način, u ledja, strijeljan samo zato, što je ljubio svoj narod i svoju materinsku riječ (burni protesti i usklici. »Slava mučeniku i junaku!«), koji je za Jugoslavensko ime dao sve što mu je najdraže, koji je dao svoj život. Poziva skupštinu da stojeći oda počast istarskom mučeniku usklikom »Slava, vječna slava neka je Vladimiru Gortanu« što prisutni prihvaćaju i stojeći gromko kliču: »Neka je vječna slava mučeniku istarskom Vladimiru Gortanu!!!« Dobiva riječ blagajnik g. Jakov Pečar i iznaša blagajnički izvještaj i stanje blagajne. Poziva članstvo, da redovno ispunjava svoje članske dužnosti prema društvu, jer je to jedini društveni prihod. G. Dr. Mijo Deklić u ime nadzornog odbora podnaša svoj izvještaj. U par navrata pregledao je u toku lanjske godine sve društven i blagajničke knjige i iste pronašao u potpunom redu. Prelazi se izboru nove uprave, pošto je prethodno staroj upravi data razriješenica. Jednoglasno je izabrana s manjim izmjenama stara uprava, u koju ulaze:

Predsjednik g. Antun Mohorović; potpredsjednik g. Dr. Josip Šinigoj; tajnik g. Ljudevit Juričić; blagajnik g. Jakov Pečar; Odbornici: gg. Stanko Čuk, Branimir Renar i Petar Crnobori; Nadzorni odbor: gg. Matko Poropat, Rudolf Jugovac i Tihomir Cukon.

Ovjeroviteljima zapisnika izabrani su gg. Ivan Katičić i Ivan Buić. Predsjednik g. Mohorović, zahvaljujući se na povjerenju, poziva članove, da sarađuju zajedno s upravom, da je u njezinom radu potpomažu i da nastoje, da društvo dodje do ugleda u javnosti.

U posljednjoj tački, eventualija, javlja se više njih za riječ, iskazujući zahvalnost staroj upravi na požrtvornosti

i njezinom radu. Iznose svoje predloge za budući rad, kao i o potrebi promjene društvenih prostorija, jer su sadanje za naše članove nezgodne. Na koncu je pročitao pozdrav bratskog društva iz Zagreba prigodom ove skupštine, što se prihvaća uzviciima »Živjeli naši Zagrepčani«.

Pošto je dnevni red iscrpljen, predsjednik zaključuje oko 19 sati skupštinu, na što su se prisutni razišli, ponijevši sobom najljepši utisak.

»MALI ISTRANIN«. Za nekoliko dana izići će iz štampe prvi broj »Malog Istranina«, lista za one naše najmanje, od kojih mnogi jedva da se sjećaju drage naše i lijepe Istre, a mnogi je — i ako Istrani — čak nikad ni vidjeli nijesu.

Kako bi i ti naši mališani mogli upoznati i uzljubiti nezaboravnu našu sirotinu domovinu, mi ćemo im lagano, kap po kap, ulijevati u mlade duše svu onu čežnju i ljubav, koju sami u srcima nosimo.

Prvi broj »Malog Istranina«, koji je sada u štampi, dobit će već za nekoliko dana na ogled svi pretplatnici »Istre«, a mi ih lijepo molimo, da ga zadrže i obraduju njime po koje dobro dijete, bilo svoje rođeno, bilo u svojoj okolini. U svakom od ovako nadarenih mališana naći će iskrenog i zahvalnog prijatelja, jer će list biti zaista lijep i lijepo ureden. Izlaziti će jedamput mjesečno na 8 do 16 stranica, sa mnogo slika, s omotom u boji i biranim sadržajem, a pojedini će broj stajati samo jedan dinar, ili u pretplati dvanaest dinara godišnje.

Učiteljima, svećenicima i uopće prijateljima malenih slati ćemo, na zahtjev, po više komada lista u komisiju.

Obzirom na osjetljivost mekih dječjih duša, nježnih tih naših pupoljaka, gradivo će za list biti najpompnije i najskrupuloznije birano bez i najmanje natruhe strasti i mržnje, ali puno topline i plemenite ljubavi.

»Malog Istranina« izdaje i uređuje gosp. Ernest Radetić, uz živu suradnju prvog urednika nekadašnjeg »Mladog Istranina«, uvaženog i opće poznatog omladinskog pisca gosp. Josipa A. Kraljića.

Dobročinitelji Jugoslavenske Matice: Od 1. I. do 20. II. 1930. sjetili su se Jugoslavenske Matice i poslali odnosno donijeli svoj doprinos slijedeći rodoljubi: Mošinski Ivo, banški savjetnik u Zagrebu 50.— Din; Sabrano u svatovima g. Serbedžija Franje i g. Erne Flego u Virovitici dne 5. I. 1930. 63.50 Din; Tvrtka Rolih Antun i dr. Zagreb 100.— Din; Drinković Dr. B., Zagreb 50.— Din; Gorup Ivo, industrijalac, Zagreb 500.— Din; Brnobić Marko, trgovački pomoćnik, Zagreb 100.— Din; Jelušić Antun, umir. pošt. podvornik, Zagreb 30.— Din; Zlatić Antun, Zagreb, Magazinska c. 22, 10.— Din; Poglavarstvo općine Slatina 100.— Din; Zelinska dionica štedionica, Sv. Ivan Zelina 100.— Din; Eksportno i Importno Dion. Društvo, Zagreb u počast uspomene gospodjice Nevenke Milas svoje vrijedne dugogodišnje činovnice, prigodom njezine smrti 500.— Din; Pučka štedionica Dion. Društvo Koprivnica 50.— Din. Kroz to doba učlanilo se u Jugoslavensku Maticu novih članova devet.

Svima se ovima odbor najljepše zahvaljuje, što time podupriješe ovu patriotsku ustanovu.

Ne bi smjelo biti niži jednoga Hrvata, Srбина, Slovenca u našoj državi, koji se u bi sjećao Jugoslavenske Matice u svakoj i radosnoj i žalosnoj prigodi, jer su njezine potrebe izvanredno velike. To je sveta dužnost svih nas bez razlike. Oblasni odbor Jugoslavenske Matice, Zagreb.

Darovi u fond Istre do 20. II.: Po 430.— Din.: N. N. iz Zlatara sabrao na oprosnj večeri gosp. Dr. Švabića; po 300.— Din Općinsko upraviteljstvo Dubrovnik; po 100.— Din: Društvo »Istra«, Novisad; po 76.— Din: Mag. ph. Zdravko Salinger Novipazar; po 50 Din: Franjo Filipić, šćerana, Novi Vrbas; po 30.— Din: Ante Mohorović, Novisad; po 26.— Din: Aleksandar Donat, Blatna-Otoka; Dr. Salvator Karabalić, Stenjevec; Eugen Matković, brodovl. Split; Don Drago Hlača, župnik, Barbat-Rab; po 20.— Din: Ante Jurin, Stara Pazova; Stanko Čuk, Novisad; Ljudevit Juričić, Novisad; po 16.— Din: Adolf Čilžmek, Tivat; Dragutin Lukež, Sušak; Rudolf Wrischer, Beograd; po 14.— Din: Lovro Rajić, Zemun; po 12.— Din: Andrija Slipčević, Ercgovni; Tihomir Cukon, Novisad; Josip Crljenica, Novisad; po 10.— Din: I. Vojnić, Dugaresa; Ljubica Gal, Širokibrijeg; Rudolf Jugovac, Novisad; Branimir Renar, Novisad; Jakov Pečar Novisad, Ante Stanković, Novisad; po 8.— Din: Josip Peruško, Vrapče; Nikola Sučić, Risika; Dragutin Crljenek, Mače; po 6.— Din: Marija Sironić, Zagreb; Ivan Perković, Dugaresa; Činovnička čitaonica, Dobrljin; Slavica Tončić, Zagreb; Franjo Ambrožić, Zagreb; Josip Jakić, Križovec; Dr. Rajko Šestan, Split; Mimica Ribarić, Jablanac; po 5.— Din: Milan Vojvoda, Bihać; Andrija Mikovilo, Novisad; Blaž Tomišić, Terezinopolje; Djuro Roviš, Terezinopolje; Josip Grudić, Terezinopolje; Mato Vrbanać, Lukač; po 4.— Din: Josip Tumpić i Ercole Tumpić, Terezinopolje; (Darove u Terezinopolju i Lukaču sabrao brat Josip Grudić).

Darovi u fond Vlad. Gortana: po 20. Din: A. Defrančeski, Dugaresa; I. Perković, Dugaresa; po 10.— Dinara: A. Vojnić, I. Vojnić, te Dragutin Skoko svi iz Dugaresa; Lovro Rajić, Zemun; 13.— Din: Andrija Slipčević, Ercgovni.

Svima se darovateljima najljepše zahvaljujemo. Ugledali se i drugi u njihov primjer, kako bi naša skromna »Istra« što prije postala, ako već ne tjednik, a ono bar bogata jedna i omašna reprezentativna istarska mjesečna revija.

PABIRCI

PRED RAJSKIM VRATIMA.

Prva duša: »Otvori mi, Sveti Petre, ako itko ja sam zaslužio raj«.

Sveti Petar: »Šta si dobra uradio, pobožni čovječe?«

Prva duša: Sveti ključaru, imao sam punicu!»

Sveti Petar: Unidi, moj sinko, jer raj pripada mučenicima.....

Druga duša: Otvori mi, Sveti Petre, ja sam dvostruko zaslužio raj.

Sveti Petar: A što si ti takova uradio?

Druga duša: Imao sam dvije punice! Sveti Petar: Nema za tebe mjesta u raju, nesretniče...

Druga duša: Ali, sveti Petre...

Sveti Petar: Nosi se ispred rajskih vrata, jer raj pripada mučenicima, a ne ludacima.....

Dan gospodnji svetkuju: Kršćani u nedjelju, Perzijanci u ponedjeljak, Asirci u utorak, Egipćani u srijedu, Etiopljani u četvrtak, Turci u petak, Židovi u subotu. Dangube i lijenčine svetkuju ga svaki dan.....

Savjestan službenik. Nekom su željezničaru u Ljubljani dali kantu s uljem i rekli mu: »Podite po tračnicama i svagdje, gdje su tračnice jedna u drugu prišarafljene nalijte po nekoliko kapi ulja...«

Željezničar izide, otputi se po tračnicama i više ga nije bilo natrag. Prođe jedan dan, prođe drugi, pa treći i četvrti, a njega nema pa nema i na koncu ga svi zaboraviše. Kad li evo nakon deset dana brzojava iz Maribora: »Potrošio sam sve ulje, šalžite novu kantu...«

Zlobni zet. —: Zašto si svome psu odsjekao rep?

—: Još pitaš? Ta svakog je puta, kad bi nam punica došla u pohode veselo mahao repom, a toga ja nijesam mogao podnijeti.

Nove knjige

Danko Angjelinović: »Sinovi Zemlje«.

Primili smo na prikaz i ocjenu novu knjigu od našega poznatog književnika Dr. Danka Angjelinovića, pisanu vedrinom i lakoćom sreća, koje stoji u neposrednom dodiru s prirodom. Knjiga je razdijeljena u tri dijela: prvi dio prikazuje naše ljude, njihov život i karaktere u formi novela, drugi dio su zanosi čistog pjesničkog sreća u kontaktu s prirodom, a treći dio su humoreske i satire na naše ljude i karaktere. Majstorski je opisano baš Hrvatsko Zagorje, kraj oko Krapine, Sljemena i Turopolja. Sve ima formu lovačkih crtica, a da time nije povrijeđena visoka literarna vrijednost ovoga djela. No najjača od svih novela je »Marko Serdar«, gdje je nevjerojatnom dinamikom i lapidarnošću oertana tragika naše žrtvene generacije. Knjigu je izdalo »Lovačko Društvo« u Zagrebu, kao treću knjigu svoje knjižnice. Isti autor izdao je dosada 3 knjige pjesama (»Galebovi«, »Laticice«, »Jutarnja Zvona«) te je ovo prvo njegovo djelo u prozi. Knjiga se može dobiti kod »Lovačkog Društva«, Zagreb, Gajeva ulica 46, te u svim boljim knjižarama. Cijena joj je 30 Din. Društvo je na zahtjev otprema poštom.

EPULONOVA SMRT

ili posljednji dani istarske slobode

Pripovijest iz doba najstarije istarske povijesti.

Istrom se prolomio krik! Meni, Kaleni, Katali, Japidi, Sekusi i Subokrini upreše pogled u Nesakton. Uzduž i popreko raštrkaše se Istrom glasnici iz svih gradova. Egida, Pyranon, Salboris, Siparis, Alleton, Histros, Pzinj i Faveria, uputiše poslanike u Nesakton gdje se nalazio kralj. Domovina je u opasnosti. Rimski konzul Marko Klandije Marcelo provalio je iz Akvileje, digno mostove na Timavu i prodire u Istru. Kaleni se i Katali

drže čvrsto i odbijaju ga, no hoće li dugo moći, tko bi znao. Konzul vodi cijelu jednu legiju opskrbljenu svim mogućim ratnim strojevima i bacalima. Valja dignuti na noge sva plemena, sakupiti vojsku i udariti na Rimljane sjedinjenim silama.

Epulonova je kraljevska palača oživjela. Pod Nesaktonom se neprestano dizala prašina ispod kopita glasnčkih konja, koji su u žurbi dolazili i odlazili, donoseći vijesti i odnoseći naredbe. U badoskom zaljevu izmjenjivale se brodice. Jedna bi dolazila druga odlazila. Poslanici su plovili u Liburniju, Iliriju, Etoliju i Grčku, noseći darove, poruke i izvještaje Epulonove. Drugi su odlazili u primorske gradove, da ih upute, kako imadu da se utvrde, kuda da sprema galijske, koju da luku bolje čuvaju, koju slabije. Sve je vrtilo kao u košnici. Vojnici su svjetlali oružje i grozničavo se spremali na rat, s nestrpljenjem očekujući kraljevu zapovijed, da se krene. Epulon je radio. Po čitave je noći uz njega proveo grčki pisar iz Atene, kojeg bijaše još otac njegov doveo. Epulon mu je kazivao u pero zapovijedi raznim plemenskim poglavcima, molbe za pomoć savezničkim kraljevima Liburnije, Ilirije i Etolije, i upute kalenskim i kataliskim knezovima, kako da brane i na kojim položajima nek propuste Rimljane da ih lakše u klanecima zatusu, a na kojim nek ih zadrže. Sutradan su glasnici jurili raznoseći pergamente na sve četiri strane svijeta.

Ljubav bdiže.

Užurbanost, izvještaji glasnika, dočekivanje poslanika grozničavo dogovaranje s plemenskim prvacima, koji su naglo nicali i još naglije iščekavali, nakon što bi primili upute umarali su Epulona većma nego ma kakovo ratovanje. Na bojištu osjećao se mnogo voljkije, nego li u ovim blještavim dvoranama s iskićenim glavcima mramornih stupova. Tamo pod kožnatim šatorima, ležeći uz rumenu žeravku pripaljene vatre, bio je slobodniji. Nije morao mjeriti riječi i birati kičene fraze, kao ovdje, gdje ga po vazdan uznemiruju lukavi poslanici bližih i daljnjih susjeda, o kojima nije nikada znao jesu li mu iskreni prijatelji i saveznici ili dušmanski doušnici.

Pod večer bi odahnuo. Povukao bi se u najudaljeniju dvoranu, i bacio se na debeli sag od nekoliko najskupocjenijih krzna... Uzeo bi crnu ugljenu pisaljku i šarao njome po bijeloj i glatkoj sadrenoj ploči, snjujući i slažući najsmionije bojne planove. A kad bi mu pošlo za rukom izmisliti novu koju ma i najvratolomniju osnovu sav bi zasjao od radosti.

I danas je tako bio ushićen.

»Milje, Milje«, klicao je uzbuđeno. »Bit ćete grob dušmanski. Svu ću pašcad istarsku natjerati u vašu kotlinu, da ograde rimske kosti... A sam ću onda da krenem u Akvileju, opjačkam padsku nizinu i otvorim Istri stare pute. Jao tebi, Rime, gordi Rime, govorio je sam sa sobom. Čas zatim blaženo se nasmiješ: »Ines, oh Ines moja, kako ćeš ti likovati kad čuješ o mojim pobjedama, o mojoj slavi, kad se vrati Epulon tvoj lovorom ovjenčan...«

Ležeći tako i napola sjedeći uz sadrenu ploču crnim znakovima išaratu, najednom kao da se nečega sjetio. Dohvati maleno kladio nad glavom i udari njime o šuplju mjedenu cijev, koja je visjela niz stup...

»Gospodaru!« izlaze jedva čujno jedan od njegovih ličnih stražara, garavi kratkonogi Primorac, koji se u tren oka pojavio kraj njega.

»Neka mi dodje Grk«, zapovjedi kralj. »Do zore ću da pišem.«

Primorac nestade za stupom ko sjene. Za čas se lagano zanjše teški grimizni zastor, pred kojim se ukaza bradato lice mladog još grčkog pisara, pravog Atenjanina...

Još uvijek na boku ležeći podupre Epulon rukom glavu, zagleda se nekud u daljinu i reče, ni ne pogledav pisara:

»Grče! Najfiniju pergamentu, najskupocjenije pero iz feničeva krila. Kraljici ćeš da pišeš!«

Atenjanin kao da je znao zašto ga je kralj zvao. Ispod širokih nabora haljine izvadi iz srebrne škatulje pomno savijenu pergamentu i prekrasno ptičje pero, čiji je šiljak bio zaliven suhim zlatom.

»Teuti zar, kraljici Ilira?« upita pisar.

Kralj se smrkne i ošine brbljavoga Atenjanina pogledom poput munje.

»Kraljici ćeš da pišeš, mojoj kraljici, kojoj Teuta saveznica naša, nije dostojna da odriješi remenje na obući njenoj.«

Grk se uvukao u se i čekao pred raširenim pergamentom. A Epulon započe:

»Neka je pozdravljena Ines, kraljica moja!«

Skupocjeno je, zlatom optočeno pero, zaškriljalo po pergameni. Zureći u daljinu, lica obasjana nekom djetinjom vedrinom, Epulon je za čas zastao, da malo zatim opet nastavi:

»Tisuću puta neka je pozdravljena Ines, kraljica moja...!« Čuvali je bogovi, dusi dobri otaca naših! Čuvalo je Sunce, vrhovni otac naš i gospodar...«

»Ines moja, kasna je noć, dok ti ovo pišem. Zvijezde trepere ovdje nad mojim, kao i nad tvojim domom visoko gore na brijegu, titraju i drhte ko blage djetinje očiće. Ti snivaš, znam, o Epulonu svome, koji bdiže, jer gori, gori od muke i čežnje za tobom...«

Nadošli su ozbiljni dani, gomilaju se brige i ruše na glavu tvog kralja, koji bi, da nije junak ubrzo pao pod teretom njihovim. Ali ima jedna zvijezda, daleko tamo u sretnoj Istre, tvrdom Pzinju, visoko gore na brijegu, zvijezda koja ga vodi.

I svakoga puta, kad mu sine poletna koja osnova, njegovo se lice vedri. Vedri se, jer zna, da će to i nju obradovati, da će je još većma približiti njemu...

»Ines, dušo moje duše! Dani nijesu moji; dužnosti mi ih kraljevske otimaju. No noći, kad čitavo kraljevstvo miruje, moje su. I u njima živim s tobom, proživljujući po stotinu puta, svake noći ponova, večeri provedene s tobom... Nad nama je, draga, drhtalo lišće. Treperile su večernje sjene, a sumrak se lagano spuštao nad kraj i zelene poljane. Ti si mi ležala na rukama... I snivala... Ko malo nedužno dijete...«

Grk je prestao pisati... Iz ruke umalo što mu nije ispalo pero. Presenečen je širom rastvorenih očiju gledao u mladoga kralja, koji se zanašao zvukom svojih riječi, zureći nekud u daljinu, sav se topeći od neke slatke uzbuđenosti.

Nikad ga još ne vide takva. Koliko li topline u ovim riječima, koliko nježnih osjećaja u ovim grudima. Zar je moguće, da je tvrdi ovaj bojovnik, nepobjedivi junak i krvavi svetitelj nedužnih glava istarske svoje braće, u stanju ovako mekano tepati ženskoj glavi...? Pisar nije mogao vjerovati svojim ušima. Nakon stotina, pa i tisuća odrješitih, pronicavih i mudrih poslanica, koje mu je kralj njegov i gospodar posljednjih godina

kazivao u pero, danas se priviput odao... I u njega je sreća...

Ne čujuć više škripe pera začudenog Atenjanina, Epulon se obazre. Opazio je iznenađenje na Grkovu licu i zastao... Lice mu se najednom i opet ukruti. Munja mu iz očiju ošine pisara, koji se ponova zgrbi nad pergamentom, spreman da nastavi... Ali je Epulon naglo završio:

»Piši«, reče »neka je pozdravljena Ines, buduća kraljica istarska... Neka je pozdravljena tisuću puta!«

Epulon pruži pisaru dvije zlatom protkane niti, koje ovaj vješto provuče kroz okrajke pergamente i spretno ih zauzla nerazriješivim čvorom, kako je to običavao činiti s najvažnijim državnim spisima i kraljevim poslanicama.

Još ne bijaše ni dovršio čvora, kad li se snažno zanjha zastor, a na ulazu se u dvoranu ukaže sekuski knez Zelion, glavari Pzinja.

»Gospodaru i kralju«, reče uznemiren, »stizavaju sve teži i nepovoljniji glasovi. Zelion ne bijaše još pravo ni započeo rečenice, a Grka nestade poput sjene. Svitak pergamente ostade u Epulonu.

»Rim zar i opet?« upita Epulon.

»Rim, gospodaru, i opet Rim! Posljednjih je godina svrnuo panđu na nas. Ovog je trena stigao glasnik iz Pzinja. Šalje mi ga kćerka, čuvarica i gospodarica grada, u mom odsustvu.«

TISKARA PERKO

vlasnici: Aleksander Perko i Miroslav Reputin, Zagreb

Gundulićeva ul. 26, Telefon br. 50-69

Izradujemo prvoklasno sve štamparske poslove kao: listovne i zaključne papire, posjetnice, reklamne karte, račune, kuverte, letake, plakate, brošure i t. d., solidno i brzo. —

Tražite bezobvezne ponude.

ANTE TRANFIĆ

Bakačeva ul. 8. Zagreb, dvorište ravno.

Specijalna trgovina svježih morskih riba, slanih sardela u bačvama i limenim kutijama bakalara suhog i močenog, vero Ragno i Hamerfest prima, veliki izbor maslinovog ulja, dalmatinskog peršuta crnih maslina, pašskog sira, pravog dalmatinskog meda, vinskog octa i t. d.

Cijeli dan otvoreno. Dostava u kuću. Br. ojavni naslov: TRANFIĆ - Zagreb, Bakačeva 8. Interurban telefon br. 65-69

Istarska konoba

J. Modesto

Zagreb, Gundulićeva ulica 4.

Omiljelo sastajalište Istrana. — Toči izvrsna vina. — Buffet delikatesa. — Birane hladne i tople zakuske, objed i večera. — Kava i čaj u svako doba. — Preporuča se sunarodnjacima i moli da ga i u buduću počaste što brojnijim posjetom.

ŽELJKO VIŽINTIN

PROIZVOD PLETENOG POKUĆSTVA I KOŠARA

NOVA CESTA 20

ZAGREB

(iza kolodvora Sava)

Najmodernije pletene garniture od trstike, rogoza i t. d. Za verande, balkone, sanatorije, kupališta itd. Košare za industriju iz trstike, putne košare, klopferi, držala za novine i t. d. — Ilustrovani cjenici na zahtjev badava.